

во "Гуманитарний центр", 2009. – 248 с. *Крейдлин Г.Е.* Невербальная семиотика : Язык тела и естественный язык / Григорий Ефимович Крейдлин. – М. : Новое литературное обозрение, 2004. – 584 с. *Кусько К.Я.* Дискурс іноземномовної комунікації : концептуальні питання теорії і практики // Дискурс іноземномовної комунікації : [кол. монографія] / [під загальн. ред. К.Я. Кусько]. – Львів, 2001. – С. 25- 48. *Наконечна Т.В.* Диференційні та типологічні ознаки англomовного скаутського дискурсу / Т.В.Наконечна // Науковий вісник Чернівецького університету. – Випуск 692-693 Германська філологія. – Чернівці, 2014. – с. 108-111. *Николаева Т.М.* Языкознание и паралингвистика / Т.М. Николаева, Б.А. Успенский // Лингвистические исследования по общей и славянской типологии. – М., 1966. – С. 63-74. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика : [термінологічна енциклопедія] / Олена Олександрівна Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с. *Солощук Л.В.* Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : [монографія] / Людмила Василівна Солощук. – Харків : Константа, 2006. – 300 с. *Солощук Л.В.* Взаємодія вербальних і невербальних компонентів комунікації у сучасному англomовному дискурсі : дис. .. доктора філол. наук : 10.02.04 / Солощук Людмила Василівна. – К., 2009. – 469 с. *Солощук Л.В.* Невербальная коммуникация: ее место и перспективы исследования в современной лингвистике / Л.В. Солощук // Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. – 2004. – №635. – С. 170-174., с. 170. *Сухих С.А.* Типология речевого общения / С.А. Сухих // Язык, дискурс и личность. – Тверь, 1990. С. 45-49. *Чанышева З.З.* Взаимодействие языковых и неязыковых факторов в процессе речевого общения / Зинаида Захаровна Чанышева. – Уфа, 1984. – 80 с. *Шевченко І.С.* Когнітивно-комунікативна парадигма і аналіз дискурсу / І.С. Шевченко // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен : [кол. монографія] / [під загальн. ред. Шевченко І.С.]. – Харків : Константа, 2005. – С. 9-20. *Яковлев И.П.* Ключи к общению Основы теории коммуникаций / Игорь Петрович Яковлев. – СПб., «Авалон», «Азбука-классика», 2006. – 240 с. *Argyle M.* Bodily Communication / M. Argyle. – London : Methuen, 1988. – 488 p. *Birdwhistell R.L.* Introduction to Kinesics / R.L. Birdwhistell. – Louisville : University of Louisville Press, 1952. – 115 p. *Fast J.* Body Language / J. Fast. – New York : M. Evans, 1970. – 65 p.

УДК 141,7:81'37

ПАВЛИК Н. В.*(НПУ імені М. П. Драгоманова)***СЕМАНТИЧНЕ РОЗМЕЖУВАННЯ ТЕРМІНІВ ФАТИЧНОГО СПІЛКУВАННЯ**

У статті розглядається актуальне для сучасної комунікативної лінгвістики поняття фатичного спілкування, яке протиставляється інформативному спілкуванню, інколи замінює його та заповнює значну частину повсякденної мовленнєвої взаємодії людей. Аналізується проблема суміжних термінів фатичного спілкування, зокрема поняття фатична метакомунікація та фатичне мовлення, які вживаються дослідниками як синонімічні чи взаємозамінні. Пропонується семантичне розмежування термінів фатичне спілкування, фатична метакомунікація та фатичне мовлення та їх співвідношення.

Ключові слова: фатичне спілкування, фатичне мовлення, фатична метакомунікація, етикет, контакт, фатичний мовленнєвий акт.

Павлик Н. В. Семантическое разграничение терминов фатического общения. В статье рассматривается актуальный для современной коммуникативной лингвистики вопрос фатического общения, которое противопоставляется информативному общению, иногда заменяет информативное общение и заполняет большое количество ежедневного речевого взаимодействия людей. Анализируются проблема смежных терминов фатического общения, в частности, фатическая метакоммуникация и фатическая речь, которые используются исследователями как синонимические или взаимозаменяемые. Предлагается семантическое разграничение терминов фатическое общение, фатическая метакоммуникация и фатическая речь и их соотношения.

Ключевые слова: фатика, фатическое общение, фатическая речь, фатическая метакоммуникация, этикет, контакт, фатический речевой акт.

Pavlyk N. V. Semantic differentiation of the terms of phatic communication. The article is focused on the actual in the communicative linguistics problem of phatic communication, which is opposed to informative communication, sometimes substitutes it and fills a big part of everyday people's speech. The adjacent terms of phatic communication, in particular, phatic metacommunication, phatic speech, which are used by scientist as synonymous or interchangeable, are analysed. The semantic differentiation and the correlation of the terms of phatic communication, phatic metacommunication and phatic speech are suggested.

Key words: phatics, phatic communication, phatic speech, phatic metacommunication, etiquette, contact, phatic speech act.

Спрямованість сучасної лінгвістичної науки на вивчення взаємозв'язку різних компонентів мовленнєвої діяльності, розкриття передавання соціально-регулятивної інформації та суб'єктивного ставлення до процесу спілкування різними мовленнєвими засобами актуалізує дослідження конкретних вербальних прийомів як способів відображення комунікативних намірів та етикету мовців, зокрема і вивчення *фатичного спілкування* як одного з них [Матюхіна 2004; 2011; Формановская 2002; 2005; Чернышова 2005; Шанина 2012]. Завдяки своїм функціональним можливостям фатичне спілкування дає можливість глибше пізнати свідому сутність людини, і разом з тим, виявити та дослідити її наміри у цьому процесі.

Актуальність дослідження зумовлена його спрямуванням на вивчення *фатичного спілкування*, яке все більше починає привертати увагу дослідників, оскільки має змогу не лише демонструвати національно-культурні особливості різних етапів міжособистісного контакту [Матюхіна 2004; 2011] та відображати мовленнєвий етикет [Формановская 2002; 2005], але і в епоху значної інформатизації суспільства приходить на зміну повідомленню, що передає когнітивну, змістову інформацію. Окрім терміна *фатичне спілкування* науковці користуються термінами *фатичне мовлення* та *фатична метакомунікація*. **Проблема дослідження** полягає в необхідності визначення семантичного обсягу цих понять, оскільки дослідники користуються цими термінами як синонімами, не завжди проводячи чітку межу між ними.

Метою статті є виявлення семантичних розбіжностей між термінами *фатичне спілкування*, *фатичне мовлення* та *фатична метакомунікація*, що передбачає вирішення таких **завдань**: визначити зміст термінів *фатичне спілкування*, *фатичне мовлення*, *фатична метакомунікація*; виявити розбіжності між термінами та встановити співвідношення між ними. Досягнення поставленої мети та завдань передбачає використання загальнонаукових **методик дослідження**, зокрема аналізу та синтезу мовних фактів. **Об'єктом дослідження** є терміни фатичного спілкування, зокрема *фатичне спілкування*, *фатичне мовлення* та *фатична метакомунікація*. **Предметом аналізу** є семантичні зв'язки між зазначеними термінами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що лінгвістичні пошуки щодо розв'язання проблеми семантичного розмежування термінів *фатичне спілкування*, *фатичне мовлення* та *фатична метакомунікація* не мають широкого висвітлення у науковій літературі. Так, проводяться вивчення цих процесів у контексті різних дискурсів як в українській [Шаніна 2012], так і в російській [Корнилова 2013; Чернышова 2005] та англійській мовах [Матюхіна 2004; 2011], проте терміни використовуються як взаємозамінні. Зокрема, Т. В. Чернышова у своїх дослідженнях користується термінами *фатичне мовлення* та *фатичне спілкування* як синонімами, які, на її думку, є способом встановлення контакту зі «своїм» читачем в сучасних засобах масової інформації [Чернышова 2005, с.329-330] та способом реалізації фасцинації як установки на взаєморозуміння та інтенції вступити в мовлення [Чернышова 2005, с. 327-331].

Спираючись на дослідження Б. Маліновського та Т. Г. Винокур, Н. А. Корнілова розглядає *фатичне мовлення* та *фатичне спілкування* у засобах масової інформації як синонімічні поняття, і визначає ці терміни як такі, що спрямовані на «встановлення та підтримку комунікативного акту між співрозмовниками, результатом якого є досягнення особливих стосунків між мовцем та слухачем» [Корнилова 2013, с. 3]. Отож терміни фатичного спілкування втрачають своє унікальне семантичне наповнення.

Незважаючи на широту наукових праць із проблем фатичного спілкування, фатичного мовлення та фатичної метакомунікації, розробка важливих аспектів цих питань триває і у лінгвістиці не існує єдиного підходу до їх вивчення. Зокрема, широке коло термінів вимагає застосування різних підходів до їх вивчення. Так, дослідники вивчають *фатичне спілкування* (Е. Бенвеніст [Бенвеніст 1974], Дж. Браун [Brown 1983], Б. Маліновський [Malinowski 1953], О. А. Семенюк [Семенюк 2010], Н. І. Формановська [Формановская 2002; 2005], Т. В. Чернышова [Чернышова 2005]), *фатичне мовлення* (Т. Г. Винокур [Винокур 1993], Н. А. Корнілова [Корнилова 2013]), *фатичну метакомунікацію* (Ю. В. Косенко [Косенко 2011], Ю. В. Матюхіна [Матюхіна 2004; 2011]), нерідко користуючись цими термінами як синонімами і не проводячи чіткої різниці між цими термінами. Таким чином, вартим уваги є уточнення змісту цих понять та їхнього співвідношення між собою.

Вивчення *фатичного спілкування* здавна займало вагомe місце у працях різних науковців. Фатичне спілкування розглядали як соціальну взаємодію мовця та слухача (Б. Маліновський [Malinowski 1953]), у вигляді ритуалізованого спілкування (Е. Бенвеніст [Бенвеніст 1974]) та у складі мовленнєвого етикету (Н. І. Формановська [Формановская 2002; 2005]). Важливе місце у мовознавстві займає проблема фатичного мовлення та

протиставлення фатики та інформатики (Т. Г. Винокур [Винокур 1993]).

Терміни *фатичний* (*phatic*) та *фатичне спілкування* (*phatic communion*) були вперше вжиті Б. Маліновським [Malinowski 1953, p. 315]. За словами науковця, *фатичне спілкування* – це тип мовлення, в якому зв'язки створюються простим обміном слів [Malinowski 1953, p. 314-315]. Воно використовується не тільки для передачі символічних значень, але виконує соціальну функцію, котра і є його першочерговою метою. Фатичне спілкування не є результатом розумових роздумів, не провокує роздуми в слухача, і не слугує засобом передачі думок, а, навпаки, виявляє себе як спосіб дії людини, мета якого поєднати мовця та слухача [Malinowski 1953, p. 315]. На думку дослідника, після перших слів «виливається» цілий потік розмови, безцільових фраз, діалогів про події, що не мають жодного значення, коментарів щодо очевидних фактів [Malinowski 1953, p. 314].

За Б. Маліновським, фатичне спілкування – це безцільова розмова про вже відоме або очевидне, проявлення етикету та ввічливості, обмін словами і контактними мовленнєвими формулами, який сприяє перебуванню людей разом і не має на меті жодної іншої практичної цілі [Malinowski 1953, p. 314-315]. Отже, автор наголошує на тому, що метою фатичного спілкування є соціальна взаємодія комунікантів, прагнення встановити контакт.

Услід за Б. Маліновським, *фатичне спілкування* розглядається зарубіжними дослідниками у двох напрямках: як безцільова розмова, вимовляння традиційних фраз, що сприяють перебуванню людей разом (Е. Бенвеніст [Бенвеніст 1974]), та у вигляді ритуалізованого використання мови для встановлення та завершення контакту (Дж. Браун, Дж. Гюль [Brown, Yule 1983], Г. Сенфт [Senft 2009]). Так, Е. Бенвеніст, підтримуючи думку Б. Маліновського, вважає, що *фатичне спілкування* – це спілкування у формі діалогу, що закладає фундамент зв'язків між людьми [Бенвеніст 1974, с. 317-318], який не потребує ні об'єкта, ні цілі, ні повідомлення інформації, тобто нічого, окрім вимовляння певних традиційних фраз [Бенвеніст 1974, с. 318-319], але сприяє соціалізації. Таким чином, фатичне спілкування традиційно зумовлене, нерозривно пов'язане з соціальним середовищем, а також не має інформативного навантаження.

З іншої сторони, дослідники наголошують на конвенційному використанні фатичного спілкування для ініціації та завершення розмови. Зокрема, Дж. Браун, Дж. Гюль вважають, що фатичне спілкування реалізує інтеракційну функцію мови, яка забезпечує встановлення та підтримку соціальних зв'язків [Brown, Yule 1983, p. 1-4]. За Г. Сенфтом, фатичне спілкування – це ритуал, якого дотримуються під час дружніх зустрічей [Senft 2009, p. 228]. Такий вид спілкування використовується під час початкових та завершальних стадій соціальних зустрічей, та не передає інформації, а фатичні висловлювання автор описує як процедури, що не містять пропозиційного змісту [Senft 2009, p. 228-230].

Отже, дослідники наголошують на тому, що фатичне спілкування – це вид традиційно зумовленого спілкування, що закладає фундамент соціальних зв'язків між людьми. Проте Б. Маліновський, Е. Бенвеніст розглядають фатичне спілкування як безцільову розмову про відомі, очевидні факти, обмін словами, що сприяє перебуванню людей разом, вимовляння традиційних неінформативних фраз. Дж. Браун та Дж. Гюль, Г. Сенфт дещо звужують термін, визначаючи його як реалізацію інтерактивної функції та використання мови для розпочинання і завершення розмови, або ритуалізоване висловлювання, що застосовується для встановлення позитивної атмосфери під час зустрічей, як на початковому, так і на завершальному етапі.

Фатичне спілкування вивчається російськими (Н. І. Формановська [Формановская 2002; 2005], Т. В. Чернишова [Чернышова 2005]) та українськими (О. А. Семенюк, В. Ю. Паращук [Семенюк 2010]) науковцями як спосіб контакту між співрозмовниками та реалізація мовленнєвого етикету. Як зазначає Н. І. Формановська, побутова розмова, розмова з подругою по телефону, мовленнєвий етикет є різновидами *фатичного спілкування*, і вказує, що в таких випадках відбувається не тільки «пuste» спілкування, а «розуміння, співчуття, співпереживання, приєднання до співрозмовника» [Формановская 2002, с. 19-20; Формановская 2005, с. 13-14;]. З її точки зору, фатичне спілкування має на меті встановлення

мовленнєвого контакту, підтримку та регулювання мовленнєвих та соціальних стосунків [Формановская 2002, с. 19-20]. Отже, проаналізувавши праці дослідниці, бачимо, що фатичне спілкування нерозривно пов'язане з мовленнєвими контактом та етикетом.

У теорії мовної комунікації *фатичне спілкування* розглядається українськими дослідниками [Семенюк 2010] як таке, що має на меті лише підтримку соціального контакту (розмови про погоду, за святковим столом, різні етикетні бесіди), а не передавання інформації. Мовознавці називають фатичне спілкування тактикою комунікативного «розігріву», контактом між співрозмовниками [Семенюк 2010, с. 60, 144].

Підсумуємо, що згідно з дослідженнями російських та українських науковців, *фатичне спілкування*, що існує у вигляді побутової розмови та мовленнєвого етикету, не є «пустим» спілкуванням, а, навпаки, має на меті встановлення, підтримку та регулювання соціальних зв'язків та контактів, не зважаючи на те, що воно не передає змістової інформації.

На основі проведеного вище аналізу зазначимо, що *фатичне спілкування* – це по-перше, безцільова розмова з метою соціалізації індивідів, по-друге, встановлення та завершення контакту на різних етапах, по-третє, мовленнєвий етикет.

Дещо інший зміст науковці вкладають у поняття *фатичне мовлення*. Так, на думку Т. Г. Винокур, *фатичне мовлення*, яке протиставляється інформативному, займає досить велику сферу вживання: «конативна функція елементарного змісту (вступ в контакт, його підтримка та перевірка), область мовленнєвого етикету, побутовий діалог та побутова розповідь, а також художня повість, стилізована під побутову» [Винокур 1993, с. 135].

Під час *фатичного мовлення* процес обміну інформацією виходить на другий план порівняно з бажанням вступити у сам процес спілкування, адже відомості, які подають мовці, не сприймаються в смисловому відношенні [Винокур 1993, с. 137]. На думку дослідниці, прагнення взаємодії та соціально-психологічний контакт є першочерговими і головними елементами фатичного мовлення [Винокур 1993, с. 137], яке існує у формі комунікативної норми соціуму [Винокур 1993, с. 135]. Таким чином, Т. Г. Винокур спростовує уявлення про те, що фатичне мовленням не має мети: явна або неявна мета завжди існує.

Отож *фатичне мовлення* – це використання мови в процесі діяльності особливого роду, що відбувається в межах встановлених правил поведінки, та специфічний вид соціального заняття, що спричиняється етикетно-комунікативними інтенціями та здійснюється в обмежених жанрових ситуаціях [Винокур 1993, с. 144]. Так, використання фатичного мовлення відбувається в сферах контакту, етикету, побутового спілкування та художньої побутової розповіді.

Фатична метакомунікація розглядається в основному українськими дослідниками (Ю. В. Косенко [Косенко 2011], Ю. В. Матюхіна [Матюхіна 2004; 2011]). Під поняттям *фатична метакомунікація* Ю. В. Косенко розуміє вступ у розмову, яка має на меті сам факт спілкування, і є неінформативним спілкуванням, тобто не передає життєво важливу інформацію [Косенко 2011, с. 110]. Фатична метакомунікація матиме позитивний ефект, якщо міжособистісні стосунки співрозмовників у процесі інтеракції будуть психологічно комфортні [Косенко 2011, с. 111-112]. Таким чином, авторка наголошує на тому, що фатична метакомунікація сприяє встановленню психологічної комфортності між учасниками спілкування та полягає у відновленні або профілактичному підтриманні згоди між ними.

Фатична метакомунікація розглядається Ю. В. Матюхіною в англійському дискурсі вузько, зокрема як «елемент комунікації, що служить вербальним засобом організації мовленнєвої взаємодії» [Матюхіна 2004, с. 6]. Так, за словами вченої, фатична метакомунікація «забезпечує ефективну передачу когнітивної інформації» [Матюхіна 2004, с. 6], призначена для регулювання мовлення, яке передає соціально-регулятивну інформацію в стереотипних контекстах, а не суттєво нову, змістову інформацію [Матюхіна 2011, с. 39]. Разом з тим, фатична метакомунікація є інтеракційним спілкуванням, що спрямоване на встановлення і підтримку міжособистісних зв'язків [Матюхіна 2004, с. 9] та будується на повторенні ключових слів, які створюють ефект взаємних дружніх стосунків [Матюхіна

2011, с. 43]. Як висновок зазначимо, що фатична метакомунікація є провідною при соціально-психологічному контакті, її ціллю є організація та регулювання цього контакту, підтримка міжособистісних зв'язків.

Фатична метакомунікація – це вступ у розмову, регулювання процесу мовленнєвої поведінки, що ґрунтується на соціокультурних та психологічних стереотипах. Вона вживається відповідно до правил етикету та спілкування під час встановлення та підтримки міжособистісних зв'язків.

Таким чином, поняття «*фатичне спілкування*», що ввійшло у науку як поняття, що позначало безцільову розмову (Б. Маліновський), соціальну взаємодію комунікантів (Е. Бенвеніст, Дж. Браун, Дж. Гюль), мовленнєвий етикет (Н. І.Формановська), на сучасному етапі розвитку досліджень вивчається поряд з *фатичним мовленням*, *фатичною метакомунікацією* і нерідко мовознавці користуються цими термінами як синонімами. Проте, вважаємо це неможливим, оскільки терміни *фатичне спілкування*, *фатична метакомунікація* та *фатичне мовлення* мають різне семантичне наповнення. Зокрема, *фатичне спілкування* є процесом безцільової розмови, що спрямована на соціалізацію співрозмовників у їхній повсякденній життєдіяльності, процесом ініціації та завершення контакту на різних етапах та областю мовленнєвого етикету.

Фатичне мовлення, з іншої сторони, розглядаємо як безпосереднє використання та реалізацію фатичних мовленнєвих актів, конативно-етикетного набору кліше з метою встановлення, продовження та завершення взаємодії та соціально-психологічного контакту, побутового діалогу та побутової розповіді, а також художньої розповіді. Фатичне мовлення є результатом процесу фатичного спілкування.

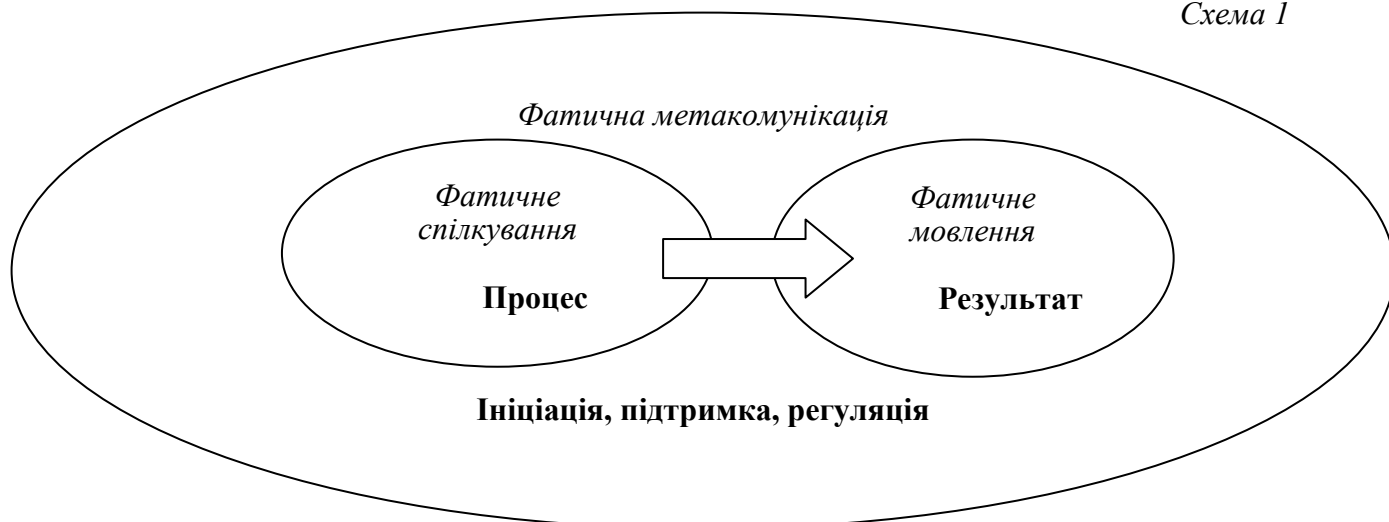
Щодо *фатичної метакомунікації*, то вона є процесом регуляції комунікативного ходу, що спрямований на встановлення та підтримку міжособистісних зв'язків, та ґрунтується на повторенні певних етикетних фраз і формул відповідно до соціокультурних та психологічних стереотипів, тобто вона спрямована на оформлення та організацію процесу спілкування.

За допомогою зазначених вище визначень досліджуваних термінів фатичного спілкування було виявлено їх спільні та відмінні ознаки, які можна побачити за допомогою такої таблиці (див. *Таблиця 1*):

Таблиця 1

<i>Термін</i> <i>Ознака</i>	Фатичне спілкування	Фатичне мовлення	Фатична метакомунікація
Безцільова розмова	+	-	-
Мовленнєвий етикет	+	+	-
Встановлення, регуляція та завершення контакту	+	+	+
Побутове спілкування	+	+	-
Художня побутова розповідь	-	+	-

Отож на основі аналізу наукових праць дослідників фатичного спілкування зробимо **висновок**, що *фатичне спілкування*, *фатичне мовлення* та *фатична метакомунікація* вживаються для ініціації, регуляції та завершення контакту між співрозмовниками. Разом з тим, лише терміни *фатичне спілкування* та *фатичне мовлення* вважаються проявлення мовленнєвого етикету та побутовим спілкуванням, тоді як фатична метакомунікація є вербальним засобом організації та регуляції контакту. Співвідношення між згаданими термінами можна зобразити такою схемою (див. *Схема 1*):

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у можливості вивчення інших термінів фатичного спілкування, зокрема *фатики* та *фатичної комунікації*, та встановлення парадигматичних відношень всієї лексико-семантичної групи термінів фатичного спілкування.

Література

- Бенвенист Э. Общая лингвистика / Э. Бенвенист ; [под. ред., с вступ. ст. и коммент. Ю. С. Степанова]. – М. : Прогресс, 1974. – С. 311-319. *Винокур Т. Г.* Говорящий и слушающий. Варианты речевого поведения / Татьяна Григорьевна Винокур. – М. : Наука, 1993. – 172 с. – ISBN 5-02-011563-0. *Корнилова Н. А.* Фатическая речь в массмедиа: композиционно-стилистические формы : автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.01.10 «Журналистика» / Наталья Анатольевна Корнилова. – СПб, 2013. – 28 с. *Косенко Ю. В.* Основы теории мовної комунікації : навч. посіб. / Ю. В. Косенко. – Суми : Сумський державний університет, 2011. – С.101-125. *Матюхина Ю. В.* Развитие системы фатической метакоммуникации в английском дискурсе XVI – XX BB. : автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Юлия Владимировна Матюхина. – Харьков, 2004. – 21 с. *Матюхина Ю. В.* Социально-психологические аспекты фатической метакоммуникации / Юлия Владимировна Матюхина // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Х. : 2011. – № 972. Сер. Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. – Вип. 67. – С. 39-43. *Семенюк О. А.* Основы теории мовної комунікації : навч. посіб. / Олег Анатолійович Семенюк, Валентина Юліївна Парашук. – К. : ВІД «Академія», 2010. – 240 с. *Формановская Н. И.* Культура общения и речевой этикет / Наталья Ивановна Формановская. – М. : ИКАР, 2005. – 2-е изд. – 250 с. *Формановская Н. И.* Речевое общение : коммуникативно-прагматический подход / Наталья Ивановна Формановская. – М. : Рус. яз., 2002. – 216 с. *Чернышова Т. В.* Тексты СМИ в ментально-языковом пространстве современной России : дис. на соиск. уч. степ. док. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Татьяна Владимировна Чернышова. – Барнаул, 2005. – С. 227-344. *Шаніна О. С.* Фатичні мовленнєві жанри у медичному дискурсі [Електронний ресурс] / О. С. Шаніна // II Міжнародна научно-практична Інтернет-конференція «Язык и межкультурная коммуникация» (28-29 ноября 2012 г.). – Режим доступу : http://www.confcontact.com/2012_11_28/7_shanina.htm. *Brown G.* Discourse analysis / G. Brown, G. Yule. – Cambridge : Cambridge University Press, 1983. – P. 1-26. *Malinowski B.* The problem of meaning in primitive languages / B. Malinowski. // С. К. Ogden, I. A. Richards. The meaning of meaning. – New York, London, 1953. – 9th ed. – P. 296-336. *Senft Gunter.* Phatic communion / Gunter Senft // Culture and Language Use : Handbook of Pragmatics Highlights / edited by Gunter Senft, Jan-Ola Ostman, Jef Verschueren. – Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2009. – P. 226-233.

УДК 811.81'42:070

П'ЄЦУХ О.І.

(Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького)

МЕТАФОРИЧНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЯК ВОДИ ТА РОСЛИН В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ «ВИБОРИ 2010 – 2012 РР. В УКРАЇНІ»

У статті досліджено особливості метафоричних репрезентацій політики як води та рослин в англomовному електронному політичному дискурсі «Вибори 2010-2012 рр. в Україні». Зокрема, проаналізовано розростання цих метафор в межах одного домену як типу метафоричної динаміки. З'ясовано екстатлінгвальні чинники, які впливають на зміни метафоричних моделей в англomовних електронних мас-медіа.

Ключові слова: електронний політичний дискурс, динаміка метафори, розростання метафори в межах одного домену, донорський домен, реципієнтний домен, терм.